

کوچ اجباری مزدبگیران به حاشیه کلان‌شهرها

نسرین هزاره مقدم

«ای بابا می توایم از پس اجاره خانه بریابیم؟»، «آیا امسال هم می‌شود قرار داد خانه را تمدید کرد؟»، اینها دغدغه‌های مشترک طبقات متوسط رو به پایین امروز است، دغدغه همه آنهایی که شب‌زیر سقفی سیری می‌کنند که از آن خودشان نیست، فرقی هم نمی‌کند که کارگر ساده باشند یا کارگر فنی و متخصص یا معلم، پرستار، کارمند یا حتی مغازه‌دار و کاسب.

کلان‌شهر به حاشیه‌ها یا از فضاهای مناسب‌تر شهرها به مناطق جنوبی‌تر، زاینده‌ناگزیر تورم‌بیش از ۱۰۰ درصدی بخش مسکن است، افزایش ۱۰۴ درصدی قیمت‌ها و در مقابل، کاهش ۳۲ درصدی تعداد معاملات مسکن در فروردین ماه ۱۳۹۸ نسبت به ماه مشابه در سال قبل، خود نشان‌دهنده ابعاد مساله است. رنگ اخبار مسکن قبل از شروع سال جدید به صدا درآمده بود. در آخرین روز از سال ۹۷، محسن کیانپور، عضو کمیسیون عمران مجلس با نامناسب خواندن شرایط مسکن برای مردم گفت: متأسفانه در شرایط کنونی عملاً خانوارها برای اجاره مسکن مستاصل شده و توان پرداخت بهای اجاره را ندارند.

وی تصریح کرد: براساس آمارها نرخ اجاره مسکن در بهمن ماه سال ۹۷ نسبت به ماه گذشته آن حدود ۲۰ درصد افزایش یافته است. این مساله نشان می‌دهد هنوز نمودار نرخ اجاره مسکن به‌ویژه در کلان‌شهرها مثبت است.

پیش‌بینی‌هایی از جنس مایوس‌کننده

به گفته غلامرضا علیزاده، پژوهشگر رفاه و تامین اجتماعی، حداکثر ۳۰ تا ۲۵ درصد درآمد خانوار باید صرف مسکن (اجاره مسکن یا وام تملک مسکن) شود اما در شرایط فعلی با نگاهی به نرخ اجاره‌های مسکن در کلان‌شهرها به سادگی مشخص می‌شود که یک خانوار مزدبگیر، چه کارگری چه کارمندی، اگر ۸۰ درصد درآمد خود را بپردازد، باز هم نمی‌تواند

صاحب یک مسکن شایسته باشد. شاخص‌های آن و البته از نوع استیجاری باشد. حسام عقیایی، نایب رئیس اتحادیه مشاوران املاک کشور، سوم اردیبهشت ماه سال جاری با تأکید بر افزایش ۱۰۰ درصدی قیمت مسکن در سال ۹۷، وضعیت بازار مسکن را در سال ۹۸ پیش‌بینی کرده است: «پیش‌بینی من این است که نرخ اجاره‌ها در شهرهای بزرگ ۳۰ درصد و شهرهای کوچک ۲۰ درصد در مقایسه با سال گذشته افزایش یابد». او البته تصریح کرده در شرایط فعلی افزایش ۱۰ تا ۱۵ درصدی مبالغ اجاره نیز در توان مستأجران نیست.

احسان سلطانی، کارشناس اقتصادی نیز سه چالش اصلی اجاره‌نشینی را این‌گونه برشمرد: ۱) افزایش اجاره‌ها بیش از میزان رشد حقوق و دستمزد ۲) کاهش درآمد یا بیکاری سرپرستان خانوارها ۳) تنزل شدید ارزش و دینچه مسکن که بخش قابل ملاحظه‌ای از پرداخت اجاره مسکن را تشکیل می‌دهد، موجب شده که بحران اجاره‌نشینی در سال ۱۳۹۸ تشدید شود.

به گفته وی، نظر به استمرار روند تورم، در ماه‌های آتی قیمت مسکن کاهش نخواهد یافت و انتظار افزایش قیمت‌ها می‌رود و باید توجه داشت که قیمت زمین و هزینه تولید مسکن به ۲ تا ۳ برابر افزایش یافته است. طبیعی است که شرایط موجود بسیاری از خانواده‌های سابقاً متوسط

راهکارهای بلندمدت برای کنترل قیمت مسکن

بدیهی است که در این شرایط نمی‌شود حل معضل مسکن را بر عهده کارفرمایان گذاشت و باید خود دولت راه‌حلی برای این بحران فرآگیر بیندیشد. اما چاره‌کارهایی؟ براساس محاسبات حسین عبداللهی در آسباد، کارشناس راه و مسکن، در صورتی که دولت با استفاده از ابزار مالیات بر خانه‌های خالی بتواند درصد خانه‌های خالی را در بازار از ۱۱ درصد کنونی به حدود ۵ درصد کاهش دهد، این امر به عرضه حدود ۱.۴ میلیون واحد مسکونی در سراسر کشور منجر خواهد شد.

این کارشناس مسکن معتقد است که کنترل خانه‌های خالی از سکنه در سراسر کشور سهم به‌سزایی در کاهش قیمت اجاره‌ها و کاهش فاصله عرضه و تقاضا در این بازار خواهد داشت.

این در حالی است که قانون مالیات بر خانه‌های خالی در سال ۹۴ با همین منظور به تصویب رسیده و به دلیل آنکه پیش‌بینی اجرای آن یعنی راه‌اندازی سامانه ملی املاک و اسکان کشور هنوز اجرایی نشده، مسکوت مانده است. مضاف بر این باید نرخ این مالیات برای بازدارندگی بیشتر افزایش یابد.

راهکار دیگری که این کارشناس مسکن از آن نام می‌برد، «مالیات بر عایدی سرمایه» با هدف کاهش سوداگری در بازار مسکن است. او می‌گوید: «این مالیات به صورت درصدی از افزایش قیمت معاملات املاک، در هنگام نقل و انتقال از فروشنده دریافت می‌شود و تنها تقاضاهای سوداگرانه را هدف قرار می‌دهد. در واقع ساز و کارهای اخذ آن به گونه‌ای است که تقاضاهای مصرفی (خانه اصلی هر فرد) و خانه‌های نوساز معاف از مالیات مذکور می‌شوند. دولت می‌تواند تقاضای سوداگرانه در بازار را با استفاده از این ابزار، کنترل و سرمایه‌ها را به بخش تولید هدایت کند و زمینه لازم برای کاهش قیمت مسکن را فراهم آورد.»

راهکارهای کوتاه‌مدت برای حل بحران مسکن فرودستان

این دست راهکارها می‌تواند حباب افزایش قیمت را در بازار مسکن بترکاند اما در شرایط فعلی و در کوتاه‌مدت، برای اینکه بحران مسکن فرودستان، خانواده‌های مزدبگیر را به استیصال نکشاند، دولت باید از راهکارهای اضطراری برای تامین مسکن بهره‌گیرد.

حسین عبداللهی در آسباد: در صورتی که دولت با استفاده از ابزار مالیات بر خانه‌های خالی بتواند درصد خانه‌های خالی را در بازار از ۱۱ درصد کنونی به حدود ۵ درصد کاهش دهد، این امر به عرضه حدود ۱.۴ میلیون واحد مسکونی در سراسر کشور منجر خواهد شد

مرتضی افقه این راهکارها را برمی‌شمارد: قیمت مسکن برای اکثریت مردم به خصوص مزدبگیران، قابل تحمل نیست. الان حقوق و دستمزدها در بهترین حالت می‌تواند فقط سبب خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها را تامین کند. بنابراین در این شرایط، دولت باید مثل سال‌های اولیه انقلاب، به اقشار کم‌درآمد زمین با وام‌های کم‌بهره بدهد تا بتوانند صاحب مسکن شوند. اگر قرار است تحریم‌ها تداوم داشته باشد و تا زمانی که متغیرهای اقتصادی به شرایط عادی برنگردد، دولت باید برای حل مسکن به عنوان یک نیاز اساسی که تامین آن در قانون اساسی بر عهده خودش گذاشته شده، اقدام ویژه کند. با اضافه کردن حق مسکن در حقوق کارگران، مشکلی حل نمی‌شود. تنها راه‌حل کوتاه‌مدت، ارائه زمین و وام به فرودستان است و اقدامات انفرادی و جداگانه و به عبارتی «حاشیه‌ای» راه به جایی نمی‌برد.

او معتقد است در شرایط ویژه کنونی، استمرار سیاست‌های بازار آزاد در بخش مسکن، موجب بریزش روزافزون طبقات متوسط به طبقات فرودست خواهد شد، کم‌اینکه برخی سیاست‌های اقتصادی اخیر هم همین نتیجه را داشته‌اند: «ما اکنون، یک قشر انبوه کم‌درآمد، در مقابل یک قشر معدود بسیار پردرآمد داریم. آدم‌هایی داریم که داری بر برخی از آنها به اندازه بودجه عمرانی یک پادوستان کشور است! اینها برای جامعه اسلامی قرار بود صدرازش باشد اما حالا دولت فقط تماشاگر صحنه است.»

راهکارهای کوتاه‌مدت و میان‌مدت حل بحران مشخص است اما استمرار سیاست‌های کنونی در بخش مسکن، می‌تواند مشکلات طبقات متوسط و قشر بالای طبقات فرودست را روزافزون کند. آیا قرار است این روند ادامه داشته باشد و آیا باز هم مردم کلان‌شهرها کرور کرور به حاشیه‌ها پناه می‌برند؟

اخبار کارگری

نقوی حسینی:

آمارهای دولت در زمینه اشتغال با واقعیت جامعه تطابق ندارد

نماینده ورامین در مجلس با بیان اینکه آمارهای دولت در زمینه اشتغال با واقعیت جامعه تطابق ندارد، گفت: اقدامات دولت در مقابله با بحران بیکاری، مشهود و ملموس نیست. سیدحسین نقوی حسینی در گفت‌وگو با خبرگزاری خانه‌ملت، درباره حمایت‌های مجلس از دولت در مقابله با بحران بیکاری و اشتغال در کشور گفت: مجلس حمایت خود را از دولت در بخش اشتغال و رفع معضل بیکاری انجام داده و در هیچ بخشی از اشتغال کوتاهی نکرده اما متأسفانه شاهد خروجی مناسبی از دولت در جهت ایجاد اشتغالزایی در کشور نبوده‌ایم. وی ادامه داد: مجلس همواره یاور دولت در زمینه رفع بحران اشتغالزایی بوده زیرا لایحه‌هایی که دولت در زمینه اشتغالزایی به‌صحن مجلس آورد در انماینده‌گان تصویب کردند بنابراین بهارستان به نوعی موانع موجود بر سر اشتغال را برداشته است. عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با بیان اینکه تغییر و تحول خاصی در حوزه اشتغال مشاهده نمی‌شود، یادآور شد: قول و قرارهای زیادی برای توسعه اشتغال در کشور داده شده و تلاش‌هایی نیز در این راستا صورت گرفته اما بسیاری از مردم از شرایط عدم وجود اشتغال پایدار ابراز نگرانی می‌کنند.

تمامی کارگران بازداشت شده هفت تبه آزاد شدند

خبرگزاری ایلنا از آزادی تمامی بازداشت‌شدگان اجتماع روز پنجشنبه (۱۹ اردیبهشت ماه) مجتمع کشت و صنعت هفت تبه خبر داد. بنابر این گزارش، عصر روز یکشنبه (۲۹ اردیبهشت ماه) چهار کارگر بازداشت شده مجتمع کشت و صنعت هفت تبه با قرار وثیقه آزاد شدند. در جریان اعتراضات صنفی روز نهم اردیبهشت ماه کارگران این واحد کشاورزی، شماری از کارگران احضار و بازداشت شدند که عصر روز ۲۳ اردیبهشت ماه، ۴ کارگر با قرار وثیقه و روز یکشنبه نیز دیگر بازداشت‌شدگان این تجمع آزاد شدند.

معوقات مزدی ۳۰۰ کارگر فرینج و نازنخ فروین پرداخت شد

سرپرست معاونت هماهنگی امور اقتصادی استانداری قزوین از پرداخت معوقات مزدی حدود ۳۰۰ نفر از کارگران کارخانه‌های فرینج و نازنخ خبر داد. به گزارش ایلنا، منوچهر حبیبی گفت: معوقات مزدی ۳۰۰ نفر از کارگران کارخانجات فرینج و نازنخ به مبلغ ۸۰ میلیارد ریال پرداخت شد. او افزود: ۴۵۰ کارگر شاغل در دو کارخانه فرینج و نازنخ در مجموع بیش از ۱۵۰ میلیارد ریال مطالبات معوقه مزدی طلب دارند که پرداخت مطالبات و تسویه کامل آنان در حال انجام است. به گفته وی، پرداخت مطالبات این کارگران با پیگیری کارگروه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان، مراجع قضایی و همکاری بانک‌ها در دستور کار قرار گرفته است. وی با بیان اینکه مطالبات کارگران از دیون ممتاز بوده و در اولویت ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی قرار دارد، گفت: در حال حاضر با کارگرانی که زیر ۶۰۰ میلیون ریال مطالبه داشتند، تسویه کامل صورت گرفته است.

حق بیمه کارگران کارگاه‌های تولید قطعات خودرو و تقسیط شد

مدیرکل حمایت از پایداری مشاغل وزارت کار گفت: در جهت صیانت از نیروی کار، حق بیمه کارگران کارگاه‌های تولید قطعات خودرو برای سه ماهه پایانی ۹۷ تقسیط شد. کریم یساری در گفت‌وگو با مهر با اشاره به مشکلات نیروی کار شرکت‌های قطعه‌سازی خودرو اظهار داشت: جلساتی برای رفع موانع مشکلات قطعه‌سازان با هدف صیانت از نیروی کار، تثبیت اشتغال، حفظ حیات این نگاه‌ها و پایداری تولیدات قطعه‌سازان برگزار شد و در راستای حفظ و صیانت از نیروی کار و مساعدت در تداوم و استمرار حیات اقتصادی قطعه‌سازان، مقرر شد تامین اجتماعی ضمن مساعدت، حق بیمه کارگران قطعه‌ساز را مربوط به ماه‌های دی، بهمن و اسفند را صرفاً ۷۰ درصد دریافت کرده و سهم کارفرما به صورت ۱۲ ماهه تقسیط شود.

یساری با بیان اینکه ابلاغیه موضوع تقسیط حق بیمه کارگران کارگاه‌های تولید قطعات خودرو در کشور از سوی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی به سرپرست تأمین اجتماعی ابلاغ شده، گفت: همچنین با توجه به جلسه اول بهمن ماه سال گذشته وزارت صنعت، معدن و تجارت، خودروسازان و قطعه‌سازان و با توجه به افزایش قیمت خودرو، مقرر شده قیمت خرید قطعات توسط خودروساز به صورت فوری اصلاح و تعدیل شود.

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس تأکید کرد: ۲۲ نفر از کمیسیون‌های مختلف که عضو فراکسیون کارگری هستند، عدد ۳ میلیون و ۷۰۰ هزار تومان را به عنوان حداقل حقوق کارگری پذیرفتند چون با دلیل و بر مبنای پژوهش‌های علمی بود. دولت و نماینده کارفرما هم اذعان دارند یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان نمی‌تواند عادلانه باشد ولی با توجه به منابع و شرایط کشور نمی‌توانند پرداخت کنند. محبوب ادامه داد: تفاوت عدالت و بخشش از نظر حضرت علی (ع) این است که آن حضرت فرمودند بخشش آن است که یک چیزی از سر

احسان سلطانی: نظر به استمرار روند تورم، در ماه‌های آتی قیمت مسکن کاهش نخواهد یافت و انتظار افزایش قیمت‌ها می‌رود و باید توجه داشت که قیمت زمین و هزینه تولید مسکن به ۲ تا ۳ برابر افزایش یافته است

را مجبور به مهاجرت به حاشیه شهرها و مناطق کمتر برخوردار کرده است؛ خانواده‌هایی که در روزگاران نه چندان دور، رویای خانه‌دار شدن را در سر می‌پروراندند، امروز به دنبال سقفی استیجاری در «هر جا که شد» می‌گردند؛ سقفی که با دستمزد ناچیز آنها همخوان باشد. اما در این شرایط راهکار چیست؟ به گفته مرتضی افقه، اقتصاددان و استاد دانشگاه شهید چمران اهواز، مسئولان باید بپذیرند که اوضاع اقتصادی کشور ویژه است و معضل مسکن با مکانیسم‌های بازار آزاد (آن‌گونه که برخی تحلیلگران دست‌راستی ادعا می‌کنند) قابل حل نیست. او تأکید می‌کند که در این شرایط نیازمند راهکارهای حمایتی هستیم و دولت باید به میدان بیاید و به خانواده‌های نیازمند، تسهیلات ویژه مسکن ارائه بدهد. نمی‌توان توقع داشت با استفاده از مکانیسم عرضه و تقاضا و از طریق گردش خودبه‌خودی سرمایه در کشور، مشکل مسکن مزدبگیران حل شود.

دستمزد کارگران، کمتر از نصف حداقل نیاز آنهاست

رئیس فراکسیون کارگری مجلس گفت: در هفته کارگر باید جشن می‌گرفتیم ولی کارگران با مشکلات زیادی مواجه هستند. حداقل دستمزد کارگران کمتر از نصف حداقل نیاز آنهاست و هم دولت و هم کارفرمایان این حرف را قبول دارند. به گزارش ایرنا، علیرضا محبوب در نشست «عدالت و سهم کارگر از تولید» که به میزبانی حزب اعتماد ملی در دفتر مرکزی آن حزب برگزار شد، افزود: در مورد واقعه ۱۸۸۶ که منجر به انقلاب کارگری و مبنای انتخاب روز کارگر شد، باید گفت در اول ماه می آن سال کارگران تصمیم گرفتند در همه شهرهای آمریکا علیه ساعت کار و حقوقشان و برای تحقق عدالت اجتماعی اعتراض کنند و این تظاهرات به یک قیام سراسری در آمریکا منتهی شد.

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس اضافه کرد: سازمان‌های کارگری آمریکایی برنامه اعتراض را سازماندهی کردند و در شهر شیکاگو که معدنچیان زیادی داشت اعتراض خود را برای احقاق حقوق علنی کردند، اولین دلایل اعتراضات کارگری برای ساعت کار بود که در مواردی تا ۱۶ ساعت در روز هم کار می‌کردند. وی ادامه داد: اعتراضات ماه مه ۱۸۸۶ به قیام منجر شد و تعداد زیادی از کارگران سرکوب و دستگیر شدند، به این جهت این روز به عنوان روز کارگر نامگذاری شد و هر سال در دنیا آن را جشن می‌گیرند. البته در آمریکا اول ماه مه را جشن نمی‌گیرند، در حالی که مرکز اعتراضات در آنجا بود. محبوب یادآور شد: با قیام کارگری برخورد مسلحانه شد. این قیام سه روز ادامه داشت و روز چهارم سرکوب اعتراضات به کشته شدن سه کارگر انجامید. اساساً در آمریکا سازمان‌های کارگری بزرگ تحمل نمی‌شود. به دنبال آن وقتی سازمان بین‌المللی کار تشکیل شد، ساعت کار را برای کارگران در نظر گرفته و مصوب کردند و قیام اول ماه مه ۱۸۸۶ را اساس و پایه روز کارگر قرار دادند. نماینده تهران در مجلس افزود: اما در ایران و طبق محاسبات، کارگران از نظر دریافت حداقل حقوق با مشکل مواجه هستند. با عدد ۳،۳ که